

Η ολική πραγματική πραγματικότητα και η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών και των Γεωγραφικά Απομονωμένων Περιοχών σήμερα.

Δ. Ρόκος, Ομότιμος Καθηγητής Ε.Μ.Π.

ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π.

Δ.Π.Μ.Σ. του Ε.Μ.Π. «Περιβάλλον και Ανάπτυξη»

Περίληψη

Στην εργασία αυτή συνοψίζονται και αναλύονται, με τη μεθοδολογία και τις τεχνικές των Ολοκληρωμένων Αποδόσεων της Φυσικής και Κοινωνικοοικονομικής Πραγματικότητας, οι ιδιάζουσες χαρακτηριστικές συνθήκες του ολικού περιβάλλοντος, της ζωής και της δουλειάς των κατοίκων των Ορεινών και των Γεωγραφικά Απομονωμένων ηπειρωτικών και νησιωτικών Περιοχών, αλλά και οι πολυδιάστατες σχέσεις, αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις των περιοχών αυτών με τις όμορες περιοχές τους, σε εθνικό, περιφερειακό και υπερκρατικό επίπεδο, όπως αυτές καθορίζονται καταλυτικά από την κάθε φορά ολική πραγματική «πραγματικότητα» στις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και τεχνικές/τεχνολογικές διαστάσεις της.

Η σταδιακή επικράτηση, τα τελευταία τριάντα τουλάχιστον χρόνια, της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας, όπως αυτή διατρέχει και δεσμεύει σε πλανητικό επίπεδο θεωρητικά κείμενα, θεσμικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες, αλλά και κυβερνητικά σχέδια, αποφάσεις, προγράμματα, συμφωνίες και πρακτικές, επιτεύχθηκε με τον δούρειο ίππο της «βιώσιμης» ή "αιφόρου" οικονομικής, (και μόνο για τους έχοντες και κατέχοντες), ανάπτυξης, η οποία υπέταξε και υποτάσσει – προσωρινά ισχυρίζομαι – την πολιτική, την κοινωνία, τον πολιτισμό, την τεχνική/τεχνολογία και το περιβάλλον στα διαπλεκόμενα συμφέροντα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, των πολυεθνικών επιχειρήσεων, των ασύδοτων αγορών και των εντεταλμένων τους τεχνικών της εξουσίας.

Οι ορεινές και οι γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές, για προφανείς αντικειμενικούς λόγους δεν μπορούν να ενδιαφέρουν τις αγορές, παρά μόνο για την χωρίς πρόγραμμα και αρχές ληστρική εκμετάλλευση του προφανούς "συγκριτικού" τους πλεονεκτήματος, της μοναδικής ομορφιάς τους δηλαδή και της δύναμει ανεξάντλητης και σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητης κιβωτού των φυσικών διαθεσίμων τους.

Κι αυτό, στις άκρως ευνοϊκές γι' αυτές συνθήκες της συνεχιζόμενης εγκατάλειψης των περιοχών αυτών από τη νεολαία και τους κατοίκους τους ως αποτέλεσμα του κρατούντος μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο καταναλωτικού "αναπτυξιακού" μοντέλου.

Η "ελκυστικότητα" τους και το νεοφιλελεύθερο «branding» τους, αλλά και η καταγιγιστική προπαγανδιστική διαχείρισή τους ως αναπτυξιακών συμβόλων, δεν εμποδίζονται πλέον δυστυχώς από μια ραγδαία υποχρηματοδοτούμενη απαξιούμενη, ιδιωτικοποιούμενη και εμπορευματοποιούμενη δημόσια παιδεία, ελέω και των δήθεν προοδευτικών διανοουμένων παντός καιρού και των όσων, σταδιακά αλλοτριούμενων, αμόρφωτων, αλλά και καλά καταρτισμένων στην στενή ειδικότητά τους παλιών και όψιμων πανεπιστημιακών, θιασωτών της «αειφορίας». Έτσι, θα αποβούν στην πράξη, ολική καταστροφή τους από φιλόδοξους περιστασιακούς άρπαγες «επενδυτές», οι οποίοι θα «φέρουν» με δανεικά – και πάντα χωρίς ίδια κεφάλαια – την «ανάπτυξη», «νέες θέσεις εργασίας» και μοντέρνους τρόπους ζωής σε κάθε βουνό και νησί μας.

Από την άλλη μεριά, από τη διεξοδική ολιστική και τεκμηριωμένη ανάλυση των μετρητικών και ποιοτικών στοιχείων τα οποία συγκροτούν την πραγματική «πραγματικότητά» τους, προκύπτει ότι η κατάσταση, οι ποιότητες και τα μεγέθη των ορεινών και των γεωγραφικά απομονωμένων περιοχών αποτελούν τις βέλτιστες συνθήκες ανάπτυξης

εξωσυστημικών, ελεύθερων και δημοκρατικών εγχειρημάτων, πρωτοβουλιών, σχεδίων, προγραμμάτων και δράσεων από τα κάτω, διεπιστημονικών ομάδων κατοίκων και ξενιτεμένων επιστημόνων που αγαπούν τον τόπο τους, αλλά και όσων παραγωγών, δημιουργών, εργαζομένων και μεταναστών/προσφύγων συνειδητά επιλέγουν να μείνουν, να ζήσουν και να εργασθούν σε αυτές.

Οι αρχές, οι αξίες, η φιλοσοφία, η θεωρία, η μεθοδολογία, η πράξη και τα παραδείγματα της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης, που παντρεύουν τη διεπιστημονικότητα, με την τεκμηριωμένη αναλυτική κριτική σκέψη, την αυτόχθονη σοφία, τις παραδοσιακές τέχνες και τεχνικές και την μεθοδική συλλογική δράση ελεύθερων, υπεύθυνων και συνειδητών πολιτών και εργαζομένων, αποδεικνύεται λογικά και διαλεκτικά, ότι «δυνάμει» μπορούν να δώσουν αρμονικές με τη ζωή των ανθρώπων και το ολικό περιβάλλον λύσεις, για την πραγματική ανάπτυξη των ορεινών και των απομονωμένων περιοχών και όχι μόνο.

Μια σειρά από άκρως αναγκαίες προϋποθέσεις για τέτοιες εξελίξεις επισημαίνονται και θεμελιώνονται στη δύναμη και τη δυναμική της παιδείας, ως μόρφωσης και πολιτισμού, ανεκτίμητου κοινωνικού αγαθού και ενωτικού αιτήματος και δράσης όλων όσων την αντιλαμβάνονται, την εννοούν και παλεύουν γι' αυτήν θεωρώντας την ως τη μόνη αξιόπιστη και ασφαλή υποδομή της κοινωνικής αλλαγής (Ρόκος 1981, 1997, 2003, 2006, 2008, 2010, 2011).

1. Εισαγωγή

Η κάθε φορά πραγματική Φυσική (Φ) και Κοινωνικοοικονομική (Κ.Οι.) Πραγματικότητα (Φ + Κ.Οι.Π.) των Ορεινών και των Γεωγραφικά Απομονωμένων Περιοχών, τόσο θεωρητικά (ως αντικειμενικά πολυδιάστατη και δυναμικά μεταβαλλόμενη διαμέσου του χρόνου έννοια), όσο και πρακτικά, (ως «ολότητα» αποτελεσμάτων και συνεπειών, συνειδητών ή και αναγκαστικών πολιτικών επιλογών, ιδρυματικών «αναπτυξιακών» σχεδίων, δράσεων, πρωτοβουλιών, αλλά και λαθών και παραλείψεων, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο), αποτέλεσε και αποτελεί αδιάψευστη μαρτυρία και απόδειξη του τύπου, της κατάστασης, της ποιότητας, των μεγεθών και των προοπτικών «ανάπτυξής» τους.

Μιας «ανάπτυξης» η οποία ακολούθησε και ακολουθεί τα κάθε φορά σχετικά κυρίαρχα πρότυπα, αλλά και τις αξίες των δυνάμεων που βρέθηκαν, βρίσκονται ή διεκδικούν την εξουσία, όπως αυτά μαχητικά συνυπάρχουν με την κάθε φορά μέση κοινωνική συνείδηση και την κοινωνική δυναμική πολιτικών, κοινωνικών, παραγωγικών, επαγγελματικών κινήσεων, κινημάτων, αλλά και πρωτοβουλιών φορέων, συλλογικοτήτων πολιτών, δημιουργών και εργαζομένων και οργανώσεων τοπικής, περιφερειακής, εθνικής, υπερεθνικής και πλανητικής νομιμοποίησης και εμβέλειας.

Τα σχετικά θέματα και προβλήματα αποτελούν αντικείμενο σημαντικών ερευνών, μελετών και επιστημονικών και διεπιστημονικών συνεδρίων στην Ελλάδα και τον κόσμο (<http://www.ntua.gr/MIRC/>) και οι αντιμετώπισεις και οι λύσεις σε επίπεδο θεωρίας και πράξης που προκρίθηκαν και προκρίνονται ή και επιβάλλονται, μπορούν να αξιολογηθούν και από κάθε πολίτη, όπως αυτός τις βιώνει στο στενό αλλά και στο ευρύτερο «ολικό» περιβάλλον του. Αλλά και αν και όπως αυτός και οι δυνάμει νέες συλλογικότητές του αποφασίζουν ή όχι να πάρουν τη ζωή τους στα χέρια τους.

Οι Ορεινές και οι Γεωγραφικά Απομονωμένες Περιοχές, βρίσκονται κι αυτές στον αστερισμό, (από το 1992 και μετά το Ρίο), της κυρίαρχης αντίληψης της «βιώσιμης» ή και «αειφόρου» ανάπτυξης, ως επαγγελλόμενης «σωτηριακής» θεωρίας και πράξης (και) της Ευρωπαϊκής Συνθήκης του Μάαστριχτ, αλλά και ως εύχου ιδεολογήματος της διεθνούς πλέον του νεοφιλελευθερισμού, η οποία απολαμβάνει, προσωρινά, τους καρπούς της συνειδητής ή μιμητικής και αφελούς αλλά εγκληματικής εκχώρησης εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας, από τους πολιτικούς υπαλλήλους της νέας τάξης, στους εξωθεσμικούς και

ανομιμοποιήτους δημοκρατικά, αλλά παντοδύναμους στην πράξη εντεταλμένους τεχνικούς της εξουσίας των ασύδοτων αγορών.

Έτσι, υπέστησαν για αντικειμενικούς λόγους, (δυσκολίες στην προσβασιμότητα, έντονο και ραγδαία εναλλασσόμενο ανάγλυφο, μικρός, κατακερματισμένος και διεσπαρμένος αγροτικός κλήρος, ακραίες καιρικές και κλιματολογικές συνθήκες, φυσικές καταστροφές, κραυγαλέες ανισότητες με τις αστικές περιοχές σε θέματα υποδομών και λειτουργιών παιδείας, υγείας και κοινωνικής πρόνοιας κ.λπ.), και μάλιστα στο έπακρο, τις πανθομολογούμενα δυσμενείς έως και καταστροφικές εξελίξεις και συνέπειές τους στις ζωές του 80% και πλέον του πληθυσμού του πλανήτη μας και το «ολικό», (φυσικό, κοινωνικοοικονομικό, πολιτικό και πολιτισμικό), περιβάλλον τους. (Ρόκος 2005, 2015, UNDP 2000, 2003, 2004).

Στην πατρίδα μας ιδιαίτερα, με τις πάντα περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες και τα βάρη του αιώνιου εξωτερικού δανεισμού της, οι εξελίξεις αυτές, πατώντας στις τρομακτικές ανθρώπινες απώλειες και στις καταστροφές των υποδομών της χώρας από το δεύτερο παγκόσμιο και τον εμφύλιο πόλεμο που ακολούθησε, αλλά και στην συνεπαγόμενη εγκατάλειψη και ερήμωση των Ορεινών και των Γεωγραφικά Απομονωμένων Περιοχών, την μετανάστευση, την αστυφιλία και την έλλειψη οποιασδήποτε αξιόπιστης κρατικής πολιτικής για αποκεντρωμένη ανάπτυξη, τα σχετικά προβλήματα έχουν πλέον εκρηκτικές διαστάσεις.

Το μιμητικό «αναπτυξιακό» μοντέλο υπερπαραγωγής, υπερδανεισμού και υπερκατανάλωσης, αλλά και ασύδοτης διασπάθισης των φυσικών και ανθρώπινων διαθεσίμων του πλανήτη μας, το οποίο, (χωρίς όρια και αναφορές στην πραγματική «ολική» δυναμική πραγματικότητά του ως του κοινού μας σπιτιού αλλά και της πατρίδας μας), ακολούθησαν οι πολιτικές δυνάμεις που βρέθηκαν στην ή διεκδίκησαν και διεκδικούν την εξουσία τα χρόνια αυτά, είχε – και έχει δυστυχώς – ως ψυχή την μονοδιάστατη νεοφιλελεύθερη και αντί πάσης θυσίας επιδίωξη της οικονομικής, (στην πιο χυδαία όμως μορφή της), «ανάπτυξης», με ολοσχερή αδιαφορία, αλλά και συνειδητή παραγνώριση των αντικειμενικά πολυδιάστατων σχέσεων, αλληλεπιδράσεων και αλληλοεξαρτήσεων της, με τον άνθρωπο, τις πανανθρώπινες αξίες του, την πολιτική, την ηθική, την κοινωνία, τον πολιτισμό και το «ολικό» περιβάλλον της.

Έτσι:

- Το «μεγάλο», έως και φαραωνικό, εξοβέλισε το «μικρό» που είναι όμορφο και συμβατό, τόσο με την κλίμακα όσο και με τις παραδοσιακές αξίες, αναφορές και λογικές της ζωής μας και ιδιαίτερα στις Ορεινές και τις Νησιωτικές Περιοχές.
- Η γενικευμένη «αξία» της «οικονομίας κλίμακας» και των σχετικών ατεκμηρίωτων διεπιστημονικά, (και όχι μόνο), επιχειρησιακών σχεδίων αχρείαστων και άχρηστων μεγαλεπήβολων ιδρυματικής φύσης έργων, εξασφάλισε και εξασφαλίζει διαχρονικά την υψηλή και πάντα προστατευόμενη κερδοφορία των κάθε φορά συγγενικών της κάθε εξουσίας επιχειρήσεων, αλλά και την, έως και σκανδαλώδη, εύνοια στις δυναμικές ομάδες πίεσης και τις πολλές φορές κυβερνητικές ¹ «Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις» και Μη Κερδοσκοπικές Επιχειρήσεις.
- Η άκριτη μεταφορά «προτύπων ζωής», life style, αστικών «ευκολιών», και αντίστοιχων στάσεων και συμπεριφορών, στις για αντικειμενικούς λόγους επιβιώνουσες κιβωτούς της καθαρότητας, της ομορφιάς, της αυθεντικότητας, της λιτής αλλά πολύ πλουσιότερης «ολικά» παραγωγικής και δημιουργικής ζωής των κατοίκων των Ορεινών και των Απομονωμένων Νησιωτικών Περιοχών, νοθεύει έως και ευτελίζει τις ανεκτίμητες αξίες τους.
- Η προϊόντα καθημερινή προπαγάνδισή και επιβολή ομογενοποιημένων και ισοπεδωτικών «πολιτισμικών» συρμών, με την καταγιγιστική δυναμική μιας χειραγωγημένης από τις αγορές, την διαπλοκή, την διαφθορά και το ευτελές επίπεδο κομματικής αντιπαράθεσης στα κανάλια της (κυρίως) ιδιωτικής τηλεόρασης, μετέτρεψε

και εξακολουθεί να μετατρέπει, ακόμη και στις σημερινές συνθήκες εξουθενωτικής λιτότητας των πολλών, όλο και περισσότερους πολίτες σε παραιτημένους, απογοητευμένους, διαψευσμένους, παθητικούς και ανενεργούς τελικά υπηκόους, σε ανεγκέφαλους χειροκροτητές οπαδούς ή τρελαμένους αγανακτισμένους δήθεν αντιεξουσιαστές αλλά και, όταν μπορούν, σε άκριτους μιμητές και καταναλωτές.

- Η μαθηματικά και νομοτελειακά προδιαγραφόμενη συνεχιζόμενη και επιτεινόμενη, πολυδιάστατη – και όχι απλώς οικονομική και χρηματοπιστωτική – κρίση, αποτελεί αναπόδραστη συστημική συνέπεια της παγκόσμιας διακυβέρνησης της νεοφιλελεύθερης νέας τάξης, στο πλαίσιο της οποίας οι υπαλληλικές των αγορών πολιτικές ελίτ εκχωρούν, με μνημόνια χωρίς δημοκρατική νομιμοποίηση την λαϊκή εξουσία σε εξωθεσμικά διορισμένα όργανα, με τα μέλη τους προαπαλλαγμένα από κάθε ποινική και πολιτική ευθύνη στην άσκηση των διατεταγμένων από τους δανειστές και τις αγορές καθηκόντων τους, να «διασώσουν» δηλαδή λανθασμένους μνημονιακούς αριθμούς, δείκτες και ποσοστά «αειφορίας»² από τη «βουλιμία» πενόμενων ή και απόλυτα φτωχοποιημένων μισθосυντηρητών, συνταξιούχων, μικροεπαγγελματιών και μικροϊδιοκτητών αγροτών και ιδιαίτερα αυτών των Ορεινών, Απομονωμένων και Νησιωτικών Περιοχών,
- Η θεοποιημένη «ανταγωνιστικότητα» – ως έννοια και περιεχόμενο τουλάχιστον α-νόητη και αδιανόητη στην παραγωγικότητα των Απομονωμένων Περιοχών – αποτέλεσε και αποτελεί διαχρονικά για τους πολυεθνικούς κολοσσούς, το «νομιμοποιητικό» φύλλο συκής της κυριαρχίας τους στις αγορές, μέσω της έως και νομιμοφανούς διαπλοκής τους με τις πολιτικές ελίτ, τα συνεταιρικά τους ιδιωτικά ΜΜΕ και το μεροληπτικά ελαστικό χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- Ο δεύτερος «πυλώνας» του νεοφιλελεύθερου αναπτυξιακού ιδεολογήματος της «αειφορίας», (όπως συστηματοποιήθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και τα επιγενόμενα), η «επιχειρηματικότητα», απειλεί ευθέως την ολική ποιότητα, φυσική και πολιτισμική, των Ορεινών και των Γεωγραφικά Απομονωμένων Περιοχών, μετατρέποντας κάθε άυλο, κοινόκτητο και ανεκτίμητο αγαθό τους σε «εξωστρεφές» εμπόρευμα στα χέρια πολύπειρων «επενδυτών», αλλά και φιλόδοξων μιμητών τους που θα αξιοποιούν προς ίδιον όφελος και τις δυνατότητες της «Κοινωνικής Οικονομίας», αλλά και της Κοινωνικής – πλέον – επιχειρηματικότητας, μέσω Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων ευρωπαϊκής σύλληψης και ελληνικής ευχολογικής, γραφειοκρατικής και δυνάμει «εμφυλιοπολεμικής»³ εφαρμογής τους (Ν. 4019/2011, ΦΕΚ τ. Α' 216 της 30.9.2001, Υ. Α. 22250/Οικ 4105 ΦΕΚ τ. Β 221 της 9.2.2012).
- Το τρίτο εργαλείο «αειφόρου» ανάπτυξης και για τις Ορεινές και Νησιωτικές περιοχές η «καινοτομία» στερείται αντικειμενικά και εκ προοιμίου γι' αυτές, κάθε νοήματος, διότι η καινοτομική έρευνα των όλο και περισσότερο ιδιωτικοποιούμενων δημόσιων πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων⁴ είναι – και με ευθύνη τους – στοχευμένη στην παραγωγή όλο και περισσότερο και όλο και περισσότερων φθηνών, ευπώλητων και συχνά καταστροφικών για τον άνθρωπο, αλλά και διασπαθιστικών για τα φυσικά διαθέσιμα και το περιβάλλον εμπορευμάτων υψηλής, έως και αχρείαστα υψηλής, τεχνολογίας αιχμής, τα οποία θα καταναλώνονται στις όλο και λιγότερες και όλο και πολυπληθέστερες γιγαπόλεις του πλανήτη μας από τους έχοντες και κατέχοντες.
- Τέλος, το τέταρτο δομικό στοιχείο της «αειφόρου» οικονομικής πάντα για τους έχοντες και κατέχοντες ανάπτυξης, οι ευέλικτες μορφές εργασίας, δεν μπορούν να έχουν καν υπόσταση στις απομονωμένες περιοχές και όχι μόνο λόγω του τεράστιου δημογραφικού προβλήματος, της συνεχιζόμενης εγκατάλειψής τους από τους ελάχιστους μόνιμους κατοίκους τους που ανήκουν στον ενεργό πληθυσμό και τους όσους τυχόν νέους τους οι οποίοι δεν θα μπορούν να έχουν τις οποιεσδήποτε δυνατότητες παιδείας την περίοδο

της απόλυτης έκπτωσης των θεμελιωδών κοινωνικών αγαθών όπως της παιδείας, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας.

2. Η πραγματική «πραγματικότητα» σήμερα

Έχουμε αναλυτικά ασχοληθεί μέχρι σήμερα με την έννοια και το βαθύτερο περιεχόμενο και την ηθική θεωρία και πράξη της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης ως σκοπού του δύσκολου, οδυνηρού αλλά και γοητευτικού δρόμου για την Ιθάκη του ανθρωπίνου γένους στο κοινό μας σπίτι τον πλανήτη γη (Ρόκος, 2009, 2005 και <http://drokos.webnode.gr/>).

Κι ακόμα, ιδιαίτερα για τον δρόμο αυτό στις αντικειμενικά και πολυδιάστατα δυσκολότερες συνθήκες ζωής και δουλειάς στις ορεινές περιοχές (Παπαδημάτου και Ρόκος, 2004, Μιχαηλίδου και Ρόκος, 2004, Ρόκος, 2004, 2007).

Ακολουθώντας τα βήματα της σχετικής μεθοδολογίας που αναπτύξαμε (Ρόκος, 2007), πατώντας στα γερά θεμέλια που έχτισαν με την πρωτοποριακή συμβολή, τη θεωρία και την πράξη τους ο P. Geddes (1920-1960) και ο P. Hall (1974), είναι απαραίτητο να προτάξουμε στη θέση αυτή, ως εκ των ων ουκ άνευ, προϋπόθεση, την Ολοκληρωμένη Απόδοση της ολικής πραγματικής «πραγματικότητας», μ' άλλα λόγια των στοιχείων τα οποία συγκροτούν πέρα από την ολική φυσική πραγματικότητα τον πυρήνα, τα αίτια, τις ευθύνες των υπαιτίων, αλλά και τις συνέπειες και επιπτώσεις των σχεδίων και των δράσεων όλων των εμπλεκόμενων στη διαμόρφωση των βασικών διαστάσεων της ολικής πραγματικής «πραγματικότητας», όπως αυτές προσδιορίζουν και καθορίζουν τις ζωές και τις τύχες των ανθρώπων, σήμερα, σε πλανητικό, υπερκρατικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Κι αυτό, γιατί όσοι αποφασίσουν, μετά λόγου γνώσης, να πάρουν τις ζωές τους στα χέρια τους και ν' αλλάξουν τη νεοφιλελεύθερη μοίρα τους, θα πρέπει να έχουν συνείδηση του ολικού περιβάλλοντος, αλλά και των δυνατοτήτων και των περιορισμών, μέσα στο οποίο θα επιχειρήσουν, από τα κάτω, υπεύθυνα, συλλογικά, δημοκρατικά και δημιουργικά, με γόνιμη αμφισβήτηση, κριτική και ολιστική διεπιστημονική προσέγγιση, ανάλυση, έρευνα, σχέδιο, τεκμηριωμένη πράξη και πολλή δουλειά, να γεννήσουν, οι ίδιοι το καινούριο, χωρίς προφήτες, αρχηγούς, γκουρού και «σωτήρες», αλλά και χωρίς αυτάρεσκες και ναρκισσιστικές, μονομανίες, ορθοδοξίες και βεβαιότητες.

2.1 Το πολιτικό «σήμερα»

Το πολιτικό «σήμερα», μ' άλλα λόγια η πολιτική διάσταση της ολικής πραγματικής «πραγματικότητας» σε πλανητικό επίπεδο σφραγίζεται από την ζηλευτή ομοθυμία των ηγεσιών των διεθνών ιδρυματικών (Ο.Η.Ε. και θυγατρικές του), υπερεθνικών (Ε.Ε., τα θεσμικά της όργανα και θεσμισμένες, ή άτυπες, ή «επί σκοπώ», ή ειδικά και μεροληπτικά συνιστώμενες επιτροπές και ομάδες εργασίας της, Δ.Ν.Τ., G7, G20, Π.Ο.Ε., Ο.Ο.Σ.Α. κ.λπ.), Οργανισμών και Ενώσεων και Συμφώνων κρατών, αλλά και των στυλοβατών κάθε τύπου, εταίρων τους, ότι η παγκόσμια ολική κυριαρχία της νεοφιλελεύθερης νέας τάξης πάνω στις ζωές των ανθρώπων και των λαών και το Διεθνές Δίκαιο – και μάλιστα ερήμην έως και ενάντια στην ελεύθερη βούλησή τους – αποτελεί την ασφαλέστερη προστασία των δυναμικών ισορροπιών των γεωπολιτικών, γεωστρατηγικών και γεωοικονομικών συμφερόντων τους.

Πραγματικά, το Διεθνές Δίκαιο είναι σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά το κατά το δοκούν Δίκαιο των Ισχυρών και των πολυδιάστατων συμβιβασμών τους, τα θεωρητικά και πομπωδώς διακηρυσσόμενα πολιτικά, κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται κατάφωρα ή και αναιρούνται ολοκληρωτικά, κατά περίπτωση, με την αυστηρή τήρηση δεσμευτικών στην πράξη «νόμων», κανονισμών, οδηγιών και αποφάσεων, αλλά με διαφορικές, δημοκρατικά ψιμυθιωμένες ενίοτε, ευαισθησίες και διαδικασίες.

Έτσι:

- Στην γειτονιά μας, η παρατεινόμενη κατοχή μέρους του, υποτίθεται, κυρίαρχου κράτους μέλους του Ο.Η.Ε. και της Ε.Ε., της Κύπρου, και μάλιστα από κράτος το οποίο διεκδικεί και ποικιλοτρόπως εκβιάζει την ένταξή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση (της οποίας όμως μετά από εισβολή κατέχει, απολύτως παράνομα, πάνω από 40 χρόνια εδάφη της), αγνοώντας προκλητικά τα, υποτίθεται, πανίσχυρα ψηφίσματα του, υποτίθεται, πανίσχυρου Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε.,
- η πρόσφατη άρνηση κρατών μελών της Ε.Ε. να σεβαστούν τη Σύμβαση του 1951 της Γενεύης για τους Πρόσφυγες, αλλά και τις σχετικές βιασμένες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για επίδειξη της κατά τα άλλα, αυτονόητης «σύμφωνα με τις ιδρυματικές αρχές και αξίες της» κοινοτικής αλληλεγγύης στους πρόσφυγες από κυρίαρχα κράτη, τα οποία οι Η.Π.Α. και η Ε.Ε. αποσταθεροποίησαν, (με πρόσχημα την αποκατάσταση της - δυτικού τύπου - δημοκρατίας και την «προστασία» των ανθρώπινων και πολιτικών δικαιωμάτων) και καταστρέφουν, δολοφονώντας χιλιάδες άμαχους κατοίκους τους, όπως άλλωστε πάντα οι υπερδυνάμεις, κάθε φορά που θεωρούν ότι απειλούνται τα γεωστρατηγικά τους συμφέροντα,
- οι συστηματικά εντεινόμενες προκλητικές αμφισβητήσεις και παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου και των χωρικών υδάτων της πατρίδας μας από χώρα που απειλεί με «αιτία πολέμου» την εφαρμογή του Δικαίου της Θάλασσας στο Αιγαίο, διεκδικώντας μέρος του ή και ολική συνδιαχείριση και συνεκμετάλλευσή του,
- η προκλητική και αυθάδης εξάρτηση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων της Τουρκίας, (με βάση την υπογεγραμμένη απ' αυτήν συμφωνία με την, όχι αθώα, Ε.Ε. για την μετεγκατάσταση προσφύγων), από την στάση της Γερμανίας στο ηθικό ζήτημα της αναγνώρισης της γενοκτονίας των Αρμενίων κ.λπ.,

αποτελούν σαφέστατα παραδείγματα ετεροβαρούς πολιτικής ηθικής στην εφαρμογή, μερική εφαρμογή ή και αγνόηση της υποχρέωσης δίκαιας τήρησης των νόμων και των συλλογικών, υποτίθεται, δημοκρατικών αποφάσεων των υπερκρατικών οργάνων.

Τα αίτια, οι υπεύθυνοι, οι ανθρωπιστικές καταστροφές και οι πολυδιάστατες συνέπειες, αλλά και οι ωφελούμενοι «εταίροι» από τοπικές αλλά και υποθαλπόμενες εμφύλιες συρράξεις (μετά τη λήξη του ψυχρού πολέμου), στο Βιετνάμ, στο Αφγανιστάν, το Ιράκ, τα κράτη της Βόρειας Αφρικής και τη Συρία μένουν πάντα στο απυρόβλητο, ενώ σημαντικό μέρος του κόστους τους επωμίζονται κυρίως οι γεωπολιτικά παροικούντες την Ιερουσαλήμ και μάλιστα με αυστηρή κριτική για την αποτελεσματικότητά τους, από τους στην ετεροβαρή θεωρία και πράξη «εταίρους τους».

Στα κράτη μέλη των υπερεθνικών οργανισμών το πολιτικό προσωπικό, θέλοντας και μη, αργά ή γρήγορα, ενσωματώνεται στο σύστημα υπερεθνικής εξουσίας, εκχωρεί αναγκαστικά, με αυτονόητα επιτεινόμενη την απώλεια της αξιοπιστίας του, κομμάτια της εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας και «δυνάμει» στελεχώνει ή προσδοκά να στελεχώνει εν καιρώ τους μηχανισμούς τους ή και αποκτά «επίζητες» θέσεις στις διεθνούς βεληνεκούς επιχειρήσεις των «εταιρικών» ομάδων πίεσης των οργανισμών.

Ονόματα και στοιχεία αυτών των επαγγελματιών της πολιτικής δεν χρειάζεται να αναφερθούν εδώ. Είναι παγκοίμως γνωστά μαζί με τις πρώην ιδεολογικές καταβολές, τις πειθήνιες έως και δολοφονικές συμπεριφορές τους αλλά και τις τεράστιες οικονομικές και άλλες ανταμοιβές και απολαβές τους.

Με μια απλή διασταύρωση στις έγκυρες σχετικές πηγές του διαδικτύου μπορεί ο καθένας να τεκμηριώσει πλήθος τρανταχτών παραδειγμάτων.

Ταυτόχρονα, οι πολίτες και οι λαοί οι οποίοι υφίστανται τις συνέπειες των αποφάσεων που λαμβάνονται και των κανόνων που επιβάλλονται πριν απ' αυτούς και χωρίς αυτούς, γι' αυτούς, από το σύστημα των υπερεθνικών και τοπικών ελίτ, όπως αυτές εκφράζονται από βολικούς κάθε φορά «θεσμούς», θεσμισμένους ή και μη (Eurogroup), διχάζονται και πολυδιασπώνται:

- σκιαμαχώντας ως κόμματα, κινήσεις και συλλογικότητες (στην καλύτερη περίπτωση), ιδεολογικά, κοσμοθεωρητικά και πολιτικά στις παρυφές αλλά και ενάντια στις τοπικές, τοποτηρητικές μικροεξουσίες των επαγγελματιών της φερόμενης ως τέχνης του εφικτού μικροπολιτικής,
- διεκδικώντας, αντί πάσης θυσίας, ένα ξεροκόμματο μιας πίτας που μονίμως επαγγέλλεται αλλά ποτέ δεν μεγαλώνει με ευθύνη αμόρφωτων αλλά «καλά» και μονοδιάστατα εκπαιδευμένων τεχνικών της νεοφιλελεύθερης παγκόσμιας διακυβέρνησης, οι οποίοι βέβαια δεν έχουν καμιά σχέση με την παιδεία ως υπέρτατο δημόσιο κοινωνικό αγαθό μόρφωσης και πολιτισμού,
- υπνώττοντας ως απογοητευμένοι, καθηλωμένοι θεατές στα Μ.Μ.Ε., παραιτημένοι, ανενεργοί και ανεύθυνοι ιδιώτες, πελάτες και καταναλωτές, ή τέλος
- παίζοντας το γνωστό ανόητο, επαναλαμβανόμενο, αντιαισθητικό και πολλαπλά εκμεταλλευόμενο από τις εξουσίες, δήθεν αντιεξουσιαστικό (αλλά κι αυτό εξουσιαστικό στην πράξη), παιγνίδι «κλέφτες κι αστυνομικοί», εγκλωβίζοντας αξιόλογες ηθικές δυνάμεις ευαίσθητων αλληλέγγυων νέων, σ' ένα μάταιο και αδιέξοδο, αλλά τελικά ωφέλιμο για τους κρατούντες πετροπόλεμο στις γνωστές γειτονίες, που κατά περίεργο τρόπο βρίσκονται πάντα πολύ μακριά απ' τα υπερπροστατευόμενα παλάτια των συνηθέστατα φοροφυγάδων, εισφοροδιαφευγόντων και χρεοκοπημένων, αλλά άθικτων απ' το κράτος και τη δικαιοσύνη κολλητών της όποιας εξουσίας.

Στην κρατοκεντρική και καθόλου ενωμένη και συνεκτική γερμανική σήμερα Ευρώπη, αλλά και σ' όλο τον κόσμο, η πολιτική, παρά τις καλογραμμένες θεωρητικές και μη δεσμευτικές, υπερκρατικές χάρτες των θεμελιωδών ανθρώπινων, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, αποτελεί θεραπευνίδα και τελικά υποτελή της οικονομίας, στην πιο χυδαία, ανήθικη και προκλητική εκδοχή της.

2.2 Το κοινωνικό «σήμερα»

Το κοινωνικό «σήμερα», μ' άλλα λόγια, η κοινωνική διάσταση της ολικής πραγματικής «πραγματικότητας», βιώνεται στο πετσί του από τον καθένα από μας, αλλά κι απ' όλους τους λαούς της γης, οι οποίοι, υποταγμένοι στις ερήμην της βούλησης των πολιτών Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, τα ποικιλώνυμα μνημόνια και τις επερχόμενες διεθνείς εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες, [Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων (Transatlantic Trade and Investment Partnership, T.T.I.P.), (Hilary, 2015), Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία, (CETA) Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά (ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta), κ.λπ. (TPP,TISA)] φτωχοποιούνται όλο και πιο πολύ, στερούνται των δημόσιων αγαθών, της προστασίας της υγείας, της παιδείας, της ασφάλισης και των δημοκρατικών εργασιακών δικαιωμάτων, αντιμετωπίζοντας μια όλο και πιο εντεινόμενη ανθρωπιστική και περιβαλλοντική καταστροφή.

Η υπερνεοφιλελεύθερη εκδοχή της αδιαφανούς, απόλυτα απορρυθμιστικής και αντιδημοκρατικής δράσης των υπερεθνικών επιχειρήσεων προβλέπει και προωθεί τη συγκρότηση ενός συστήματος Επίλυσης (Διακανονισμού) Διαφορών Επενδυτή – Κράτους (Investor – State Dispute Settlement, I.S.D.S.), αναγορεύοντας το πολυεθνικό κεφάλαιο ως ισότιμη και νομικά ισοδύναμη έθνους-κράτους οντότητα.

Έτσι, τα διαιτητικά δικαστήρια, θα συγκροτούνται όχι από δικαστές μόνιμους δημόσιους λειτουργούς αλλά και από μια δράκα ιδιώτες δικηγόρους ειδικευμένους στο εμπορικό και εταιρικό δίκαιο, με αυτονομήτως προφανές συμφέρον να υπερασπισθούν επιτυχώς τα συμφέροντα των εντολοδόχων τους επιχειρήσεων, εις βάρος εγκαλούμενων χωρών οι οποίες με την άσκηση της δημόσιας πολιτικής τους κατηγορούνται ότι τις εξημίωσαν.

Η κυριαρχία συνεπώς του υπερεθνικού κεφαλαίου, καλύπτει όλα τα πεδία, από

- τις πολεμικές επιχειρήσεις για διασφάλιση των στρατηγικών συμφερόντων και της αναγκαίας υπερεπάρκειας φυσικών διαθεσίμων και εργατικού δυναμικού των υπερδυνάμεων (παλαιών αποικιοκρατών και νεοαποικιοκρατών),
- την υπόθαλψη χωριστικών εμφύλιων, θρησκευτικών και πολιτισμικών διενέξεων για προώθηση στις τοπικές κυβερνήσεις αρεστών, υποτακτικών και αποτελεσματικών τοποτηρητών,
- την συγκρότηση και καθοδήγηση των διαδικασιών επιλογής «χορηγών» και «δωρητών» οι οποίοι θα αναλάβουν με το αζημίωτο την αποκατάσταση των κατεστραμμένων υποδομών των θέρετρων των πολεμικών συρράξεων, που αυτό (μέσα από τα έθνη-κράτη και τις συμμαχίες τους που ελέγχει) πρωτογενώς ή δευτερογενώς προκάλεσε,
- την κατανομή των καταστροφικών συνεπειών και επιπτώσεων των δράσεων του που συμβαίνει να αναλαμβάνονται πάντα, πολύ μακριά από τις «πατρίδες» του, αλλά και των κάθε φύσης ζημιών, σε γειτονικές των κατεστραμμένων χωρών χώρες, οι οποίες θα χρεωθούν το πολυδιάστατο κόστος αντιμετώπισης των προβλημάτων στρατιών προσφύγων, των οποίων χάθηκε η περιουσία και κινδυνεύει δραματικά η ζωή τους, από την προσπάθεια του υπερεθνικού κεφαλαίου και των κυβερνήσεων που ελέγχει να διασφαλίσουν τα στρατηγικά συμφέροντα και τα υπερκέρδη τους πάντοτε και παντού, κ.λπ.,

έως τις αντικειμενικά αδύναμες χώρες, οι οποίες υπηρετώντας και εκτελώντας τις επιταγές και τις οδηγίες του – συνηθέστατα ηλίθιες και καταστροφικές – και ακολουθώντας το αναπτυξιακό μοντέλο υπερπαραγωγής και υπερκατανάλωσης με δανεικά, βρέθηκαν στην δύσκολη θέση να μη μπορούν να σεβασθούν την «ενδεκάτη εντολή» περιορισμού του ελλείμματος και του δημόσιου χρέους κάτω από τα ποσοστά που το υπερεθνικό κεφάλαιο και η διεθνής του νεοφιλελευθερισμού (Μάαστριχτ, Ρίο, Γιοχάνεσμπουργκ, Δ.Ν.Τ., ΠΟΕ, Ο.Ο.Σ.Α., κ.λπ.) καθαγίασε, αναγόρευσε και επέβαλε ως κριτήρια ζωής ή θανάτου στις κοινωνίες τους. Και πάντα βέβαια με την διακριτική ευχέρεια να μετρά την αυστηρότητα εφαρμογής τους αντιστρόφως ανάλογα με την «όλη» δύναμή τους.

2.3 Το οικονομικό «σήμερα»

Η πραγματική «πραγματικότητα» σήμερα κανοναρχείται, σ' όλες τις διαστάσεις της, από την μονοδιάστατη (και σε πλανητικό πλέον επίπεδο) νεοφιλελεύθερη οικονομία, η οποία – προσωρινά και μόνο ισχυρίζομαι –, έχει υποτάξει στη διασφάλιση των κερδών του 1% του παγκόσμιου πληθυσμού, όλες τις αρχές και τις αξίες της δημοκρατίας, και της λαϊκής κυριαρχίας, στα υποτίθεται κυρίαρχα κράτη-έθνη, αλλά και κάθε κοινωνικό, πολιτικό και ανθρώπινο δικαίωμα, όπου γης, για το υπόλοιπο 99% του κόσμου (Oxfam.org, 2015).

Η δύναμη των υπερεθνικών επιχειρήσεων, των αγορών και των σε μεγάλο βαθμό εταιρικών τους συμμάχων και συγκεκριμένα: του πάντα διασωζόμενου και «εκ των κάτω» ανακεφαλαιοποιούμενου χρηματοπιστωτικού συστήματος, των ισχυρότατων ομάδων πίεσης και «αλληλέγγυων» συμφερόντων, επίλεκτων μη κυβερνητικών οργανώσεων, των θυγατρικών τους ιδιωτικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας κρατών, (ακόμη και υπερεθνικών οργανισμών), αλλά και το κυριότερο, των υποτακτικών τους πολιτικών ελίτ, κατισχύει της πολιτικής, της κοινωνίας, του πολιτισμού και του ολικού περιβάλλοντος, όσο οι πολίτες του κόσμου, διαρκώς φτωχοποιούμενοι, καθηλώνονται δια βίου, στην καλύτερη περίπτωση, σε άφωνους, αδύνατους και ανενεργούς πελάτες, πωλητές, οπαδούς, θεατές και καταναλωτές- εφ' όσον μπορούν-πλαστικών προϊόντων μιας ευτελούς πλαστικής ευτυχίας.

Σε μια τέτοια πραγματικότητα, οι διηνεκώς ωφελούμενοι περιφρουρούν την ανύπαρκτη και απολύτως ατεκμηρίωτη ικανότητα των ιερών τεράτων που προστατεύουν «θεσμικά» τα συμφέροντα του συστήματος και τα δικά τους π.χ. του Δ.Ν.Τ., στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αυτό εξακολουθητικά διόγκωσε ή και γέννησε σε όσες αναπτυσσόμενες

χώρες επέβαλε την εκπόνηση και πραγματοποίηση προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής.

Οι πάμπολλες και ευρύτατα αποδεκτές ως προς την ορθότητά τους επικρίσεις για τις άτεγκτες, αναιτιολόγητες και πάντοτε α-νόητες, αντιεπιστημονικές, ακόμη και από οικονομικής και μόνο οπτικής και λανθασμένες (π.χ. στην εμπλοκή του Δ.Ν.Τ. στο ελληνικό σχετικό πρόγραμμα (μετά από απαίτηση των Η.Π.Α. και της Γερμανικής Ευρώπης, κατ' ευφημισμόν Ευρωπαϊκής Ένωσης), αποδεικνύονται και στην πράξη αληθείς βιωματικά στις ζωές των ανθρώπων, στα θεμελιώδη τους δικαιώματα, στην βάνανυση προσβολή της προσωπικότητας και της αξιοπρέπειάς τους, στον ευτελισμό της πολιτικής και τη γιγάντωση της πολυδιάστατης διαπλοκής και διαφθοράς.

Σε πλήρη συμπαιγνία με ομόλογους διεθνείς οργανισμούς και μηχανισμούς συμβούλων, «επενδυτικών» funds, ολόκληρου του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των θυγατρικών του και τις φίλιες κυβερνήσεις και αντιπολιτεύσεις τους, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η σημερινή νεοφιλελεύθερη εκδοχή της βιωσιμότητας και της δήθεν «αειφορίας» της (νεοφιλελεύθερης) ανάπτυξης του 1%, αλλά και αυτής του δημόσιου χρέους (sic), το οποίο έτσι θα αειφορεί και θα διαιωνίζεται (Ρόκος, 2003,2005 και drokos.webnode.gr):

- ανέχονται, στηρίζουν και διασώζουν την φοροδιαφυγή, την εισφοροδιαφυγή και τα υπερκέρδη των υπερπλούσιων και των επιχειρήσεών τους σε φορολογικούς παραδείσους μέσω υπεράκτιων εταιρειών στην Ελβετία, στις Η.Π.Α. (Πολιτεία Ντελαγουέρ, Νότια Ντακότα κ.λπ.), το Ηνωμένο Βασίλειο, τον Παναμά, το Χονγκ Κονγκ και προ ολίγου στο επί Γιούνκερ Λουξεμβούργο,
- εμποδίζουν κάθε, έστω και ελάχιστη, προσπάθεια φορολόγησης των μεγάλων χρηματιστηριακών τραπεζικών συναλλαγών (φόρος Τόμπιν κ.λπ.),
- τροποποιούν κανονισμούς, οδηγίες και αποφάσεις, μετονομάζουν θεσμούς, ισχυροποιούν κατά περίπτωση ανυπόστατες θεσμικά επιτροπές και ομάδες εργασίας για να εφαρμόσουν με διαφορετική ευαισθησία ή αυστηρότητα τις ίδιες αποφάσεις σε φίλιες και μη κυβερνήσεις,
- καθαγιάζουν κάθε απορρυθμιστική μεταρρύθμιση αρκεί να περιορίζει δραματικά τα δημόσια κοινωνικά αγαθά της υγείας, της παιδείας και της ασφάλισης, καθιστώντας τα εμπορεύματα και περνώντας τα στον ιδιωτικό τομέα,
- διασπαθίζουν τη γη, το περιβάλλον και τα φυσικά διαθέσιμα, ακόμη και το νερό και τα δάση, ιδιωτικοποιώντας τα αντί πινακίου φακής,
- ομνύουν στην καταπολέμηση της διαφθοράς, προφανώς των φτωχών, αφήνοντας στο απυρόβλητο εκείνη των μελών των λιστών Λαγκάρντ, Παναμά, κ.λπ., μεταξύ των οποίων φιγουράρουν και τα ονόματα εκατοντάδων αρχηγών κρατών, κυβερνήσεων και αντιπολιτεύσεων, επαγγελματιών της πολιτικής,
- διαιωνίζουν, βαθαίνουν και οξύνουν τις κοινωνικές ανισότητες διασώζοντας τον κρυμμένο πλούτο των εθνών ο οποίος υπολογίζεται από 7,6 τρις κατά τον Gabriel Zuckman (Financial Secrecy Index BCG), έως 21 τρις κατά τον James S. Henry (Tax Justice Network) και
- ετοιμάζονται να καλοδεχτούν μετά τις πολιτικές του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και της GATTs, τις πολιτικές της T.T.I.P., T.P.P., CETA και TISA που απειλούν τους πολίτες όλου του κόσμου, (δες Seventh World Congress of Education International meeting στην Οττάβα του Καναδά που έγινε από 22-26 Ιουλίου 2015).
- Στρώνουν το χαλί για την ανάπτυξη ξενοφοβικών ρατσιστικών έως και ναζιστικών μορφωμάτων τα οποία απορροφούν και ενσωματώνουν την αναπόφευκτη πολυδιάστατη δυσαρέσκεια μεγάλων μερίδων των λαών στις εγκληματικές πολιτικές τους.

2.4 Το πολιτιστικό και πολιτισμικό «σήμερα»

Το πολιτιστικό και πολιτισμικό «σήμερα», ως – κατά τα λεξικά – η σημερινή έκφραση της κατάστασης, των μεγεθών και των ποιοτήτων του συνόλου των υλικών και πνευματικών αγαθών, επιτευγμάτων, δράσεων, προϊόντων και συνθηκών ζωής των κοινωνιών των ανθρώπων δια μέσου του χρόνου, αποτελεί την αναπόδραστη συνέπεια των πολυδιάστατων αλληλεπιδράσεων των πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων στην ευρύτερη γεωπολιτική, γεωστρατηγική και γεωοικονομική τους θεωρία και πράξη.

Γι' αυτό και σχετίζεται άμεσα και καταλυτικά με τις συνακόλουθες αντιλήψεις και εξελίξεις της παιδείας, αφ' ενός ως συστημικής εκπαίδευσης και αφ' ετέρου ως μόρφωσης και πολιτισμού.

Και η συστημική εκπαίδευση – όπως έλεγε ο δάσκαλός μας και αγωνιστής της δημοκρατίας Σάκης Καραγιώργας – είναι πάντα το δυναμικότερο εργαλείο εγχάραξης της κάθε φορά κυρίαρχης ιδεολογίας, ενώ η παιδεία ως ισότιμη δημοκρατική διαδικασία μόρφωσης και πολιτισμού δασκάλων και μαθητών, ανοίγει το παράθυρο στο μέλλον, «δυνάμει» απελευθερώνει – και όχι χωρίς προβλήματα – την γόνιμη και δημιουργική κριτική σκέψη και την με πειστικά επιχειρήματα αμφισβήτηση των κατεστημένων και/ή επιβαλλόμενων αυταρχικά προτύπων ζωής και δράσης και αποτελεί την μήτρα μιας υπεύθυνης, συνειδητής και ενεργού κοινωνίας πολιτών και συλλογικοτήτων τους (Καραγιώργας, Παπαθωμόπουλος, Ρόκος (Βήμα 8.6.1977 και Αυγή), Ρόκος, 2003).

Πραγματικά, σήμερα, η παιδεία ως μόρφωση και πολιτισμός, και παρά τα περί αντιθέτου ηχηρά – δήθεν προοδευτικά – φληναφήματα, μεταλλάσσεται και εγκλωβίζεται ασφυκτικά σε μια όλο και περισσότερο συστημική, αντιδημοκρατική, ανελεύθερη και αποστεωμένη από κάθε χυμό δημιουργικής διδασκαλίας, έρευνας και αναζήτησης, υπηρεσία παροχής εμπορικών εκπαιδευτικών προϊόντων για αναλώσιμους υποτακτικούς τεχνικούς της πλανητικά προσωρινής νεοφιλελεύθερης κυριαρχίας.

Εξακολουθεί όμως η παιδεία να παραμένει ταυτόχρονα η μόνη δυνατότητα στα χέρια των όσων αφιερωμένων στο λειτούργημά τους δασκάλων συνεχίζουν να κτίζουν συνειδήσεις, ολόπλευρα και άρτια, επιστημονικά και διεπιστημονικά μορφωμένων πολιτών, οι οποίοι θα μπορούν να γεννήσουν με την ουσιαστική δουλειά και τις συλλογικές παραγωγικές και πολιτικές πρωτοβουλίες και δράσεις τους μια δικαιότερη κοινωνία, χωρίς ανισότητες, χωρίς ψέματα, αλλά και χωρίς αδιέξοδες κακοχωνεμένες δήθεν επαναστατικές κι «αντιεξουσιαστικές» φλυαρίες, παντοτινό βούτυρο στο παντεσπάνι των αιώνιων εξουσιαστών.

Μια δημιουργική ανατροπή και διάρρηξη των Ευρωπαϊκών, από το Μάαστριχτ και τη Λισσαβόνα και ελληνικών από το 2001, ασφυκτικών δεσμών της νεοφιλελεύθερης υποταγής του πολιτισμού, θα μπορούσε να γίνει με την διαγραφή της απολύτως αντισυνταγματικής νεοφιλελεύθερης προσθήκης από την κ. Γιαννάκου (Ν. 3549/2007, ΦΕΚ 69Α, 20.3.2007) στο άρθρο του Νόμου 1268/82 (ΦΕΚ 87Α) «της προσήλωσης στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής».

Η προσθήκη αυτή, η οποία διατηρήθηκε και στο άρθρο 4 παρ.1.δ («να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας ... με προσήλωση στις αρχές ... της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής»), του Νόμου 4009/2011, ΦΕΚ 195Α της 6.9.2011 τον οποίο εισηγήθηκε στο Ελληνικό Κοινοβούλιο η «προοδευτική» εκπρόσωπος του «σοσιαλισμού με νεοφιλελεύθερο πρόσωπο» κ. Διαμαντοπούλου, αποδεικνύει την προσήλωση των μνημονιακών κυβερνήσεων στις θεϊκές εντολές του συστήματος.

Και η μεν «βιώσιμη» ανάπτυξη προικοδοτήθηκε διεθνώς με δεκάδες παραεπιστημονικά, παραερευνητικά και προπαγανδιστικά κέντρα, εκατοντάδες παχυλά επιχορηγούμενα συνέδρια και σεμινάρια για «βιώσιμους» ποδηλατόδρομους, «βιώσιμες» αλουμινοκατασκευές, κ.λπ. και νόμους για τη «βιώσιμη» ανάπτυξη παντός επιστητού με παλιούς συντηρητικούς αλλά και νέους «αριστερούς» ανανήψαντες πρωταγωνιστές, ενώ η ισοτίμως μ' αυτήν αναφερόμενη κοινωνική «συνοχή» επιτεύχθηκε κι επιτυγχάνεται με

ζηλευτή επιμονή κι αυστηρότητα με την καταστροφική λιτότητα, τα συνεχώς θεσμοποιούμενα – αν και καθ’ ομολογία λανθασμένα – υφesiaκά μνημονιακά μέτρα, με ιδιωτικοποιήσεις, εμπορευματοποιήσεις, και αποκρατικοποιήσεις δημόσιων και κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών, με απολύσεις, γιγάντωση της ανεργίας, κατεδάφιση της δημόσιας υγείας, παιδείας και πρόνοιας, μισθών και συντάξεων, εξόντωση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, φτωχοποίηση του λαού κ.λπ. αλλά και έμμεση προστασία της φοροδιαφυγής, της εισφοροδιαφυγής, της διαφθοράς και της διαπλοκής των κάθε φύσης με θαλασσοδάνεια επενδυτών.

Σήμερα, πέντε χρόνια μετά, αλλά και με, υποτίθεται, αντινεοφιλελεύθερη κυβέρνηση, έχουμε όλες τις αποδείξεις για το πώς η αποστολή των Α.Ε.Ι. «με προσήλωση σ’ αυτές τις αρχές», τα έδωσε και εξακολουθεί να τα κρατά δεμένα στο άρμα των πολιτικών, που έφεραν και φέρνουν την ελληνική, αλλά σιγά σιγά και τις ευρωπαϊκές κοινωνίες, στην κατάσταση της πραγματικής «πραγματικότητας» που βιώνουμε όλοι μας πλην, πάντα, των γνωστών Λακεδαιμονίων του 1%.

Κι ακόμα, η απεξάρτηση από τη δόλια νεοφιλελευθεροποίηση του Ελληνικού Συντάγματος μπορεί να επιτευχθεί με την απάλειψη της πρώιμης δειλής αποσπασματικής (Ρόκος, 2010) αναφοράς του δασολογικού όρου της «αειφορίας» στο άρθρο 24 του Συντάγματος με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου του 2001 της Ζ’ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Βουλή των Ελλήνων, 2005) που διατηρήθηκε και στο Ψήφισμα της 27.5.2008, ότι το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα «στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας».

Το εξαιρετικά ενδιαφέρον και αναλυτικό βιβλίο του νομικού Γ. Σμπώκου «Η επινόηση της αειφορίας» (2015) αξίζει να διαβαστεί, ιδιαίτερα από τους φερόμενους ως προοδευτικούς πολιτικούς και τους διανοούμενους παντός καιρού, οι οποίοι σταδιακά εγκλιματίζονται, ενσωματώνονται και απορροφώνται από το σύστημα, το οποίο υποτίθεται μάχονται σθεναρά.

2.5 Το τεχνικό/τεχνολογικό «σήμερα»

Το τεχνικό/τεχνολογικό «σήμερα» στην Ευρώπη, σχετίζεται καταλυτικά, αλληλοδιαμορφώνεται αλλά και επικαθορίζεται από το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό/πολιτισμικό «σήμερα» με τα χαρακτηριστικά που εξασφάλισε γι’ αυτά η επικυριαρχία της νεοφιλελεύθερης οικονομικής – και μόνο για τους έχοντες και κατέχοντες – βιώσιμης ανάπτυξης.

Έτσι, με συστηματική και συστημική αναλογική αναφορά και συνέχεια στις προτεραιότητες των δύο πρώτων πενταετών προγραμμάτων έρευνας της μητρικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.), το τεχνικό/τεχνολογικό «σήμερα» προωθεί τις τεχνολογίες αιχμής και την έρευνα στα όλα και περισσότερο ιδιωτικοποιούμενα και αγοραία δημόσια πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα για ανάπτυξη ευπώλητων καινοτομικών προϊόντων, υπηρεσιών και εφαρμογών με ερευνητικά προγράμματα που υπακούουν στην ολική στρατηγική της «αειφορίας», όχι μόνο στην ουσία και την πράξη, αλλά και ακόμη και απόλυτα ονομαστικά: π.χ. αυτά στο πεδίο των σχετικών προκηρύξεων «Βιώσιμη Ανάπτυξη και Περιβάλλον».

Συμπαρομαρτούντα βέβαια και τα σχετικά προγράμματα για την Κλιματική Αλλαγή (τα πορίσματα των οποίων δεν θα θίγουν την κερδοφορία των ενεργοβόρων πολυεθνικών επιχειρήσεων και την δύναμη των ομάδων πίεσής τους), την Ασφάλεια, (των ενεργημάτων και δράσεων των νεοφιλελεύθερων «δημοκρατιών» δυτικού τύπου), την Διατροφή (των όλο και περισσότερο φτωχοποιούμενων λαών με όλο και φθηνότερα, ανταγωνιστικά γενετικά τροποποιημένα προϊόντα) κ.λπ., επιχειρούν να καλύψουν παράπλευρες ανάγκες της εφόδου του – προσωρινά, μέχρι να αμφισβητηθεί, ολικά δημιουργικά κι αποτελεσματικά από τις κοινωνίες, τους καθημαγμένους πολίτες, εργαζόμενους και ανέργους και τις ελεύθερες συλλογικότητές τους που θα ακολουθήσουν το καινούργιο που οι ίδιοι θα γεννήσουν –

«νικηφόρου» νεοφιλελευθερισμού προς το εφιαλτικό μέλλον που ετοιμάζει με τις ζηλευτές συνέργειες των υποτελών πολιτικών ελίτ, με το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τα προπαγανδιστικά της «βιώσιμης» ανάπτυξης Μ.Μ.Ε. για το ανθρώπινο είδος και το ολικό περιβάλλον.

3. Η ολική πραγματική πραγματικότητα, τα βουνά και οι απομονωμένες περιοχές

Όπως προκύπτει, πιστεύω, ανάγλυφα από τα προηγούμενα, στη νέα τάξη της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, των υπερεθνικών και υπερκρατικών συμφωνιών και οργανισμών και των θεραπόντων τους φιλόδοξων και ματαιόδοξων τεχνικών της εξουσίας,

(ενίοτε, με Ph.D. και μεταπτυχιακούς τίτλους «πανεπιστημιακών» σχολών κατάρτισης – και όχι παιδείας – στον αστερισμό των με υψηλά δίδακτρα μιμητικών της σχολής του Σικάγου ιδιωτικών, αλλά και δυστυχώς και όλων των δημόσιων, πλην, στη χώρα μας, του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών, ελληνικών πανεπιστημίων),

δεν υπάρχει θέση για τις ορεινές και τις απομονωμένες ηπειρωτικές και νησιωτικές περιοχές.

Κι αυτό:

- γιατί αυτές οι περιοχές δεν μπορούν να αποτελέσουν, θέσει και μεγέθει, ενδιαφέρουσα και κερδοφόρο αγορά,
- γιατί προστατεύονται, από τα παλιά – καλύτερα – χρόνια, με δυναμικές συνέργειες Χαρτών Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, Συνταγμάτων και Νόμων προστασίας του περιβάλλοντος, που απαιτούν τουλάχιστον χρονοβόρες διαδικασίες υπέρβασής τους για «αναπτυξιακές» επενδύσεις που θα παράγουν νέες θέσεις «εργασίας»,
- γιατί εκτός από τους πειθήνιους και μεταλλαγμένους σε υπηκόους πρώην πολίτες, εξακολουθούν να υπάρχουν εξαιρετικές, διεπιστημονικές και ολιστικά τεκμηριωμένες αμφισβητήσεις και αντιστάσεις κινήσεων και συλλογικοτήτων υπεύθυνων, συνειδητών και ενεργών πολιτών και εργαζομένων που «παρενοχλούν» έως και εμποδίζουν την εφαρμογή σχεδίων «βιώσιμης» αναπτυξιακής καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος και εξανδραποδισμού των ελάχιστων τελευταίων ακριτών των περιοχών αυτών,
- γιατί είναι τελικά, πολυδιάστατα ριψοκίνδυνες και επισφαλείς τέτοιες «αναπτυξιακές» πρωτοβουλίες ξένων «επενδυτών», συνήθως αρπάγων της δημόσιας γης και των φυσικών διαθεσίμων αντί πινακίου φακής και ισοπεδωτών, εκμεταλλευτών και εμπόρων της μοναδικής φυσικής ομορφιάς, των παραδόσεων και της αυτόχθονης τέχνης, τεχνικής και σοφίας των ορεινών και των απομονωμένων περιοχών, ιδιαίτερα τώρα, όταν οι δεξαμενές σκέψης τους εκτιμούν ότι τα κερδοσκοπικά παιγνίδια τους έφθασαν στα όριά τους και η ανάκτηση της δημοκρατίας και της εθνικής κυριαρχίας κι αξιοπρέπειας από καθημαγμένους με τις πολιτικές τους λαούς φαίνεται να είναι προ των πυλών.

Μπορούν όμως αντίθετα, οι ορεινές και απομονωμένες περιοχές να δεχθούν και δέχονται εξακολουθητικά και νέες πιέσεις και βάρη, κάθε φορά που οι αγορές, οι υπερδυνάμεις και οι πολιτικοί τοποτηρητές τους αποφασίζουν, για την υπεράσπιση των όπου γης στρατηγικών γεωπολιτικών και γεωοικονομικών τους συμφερόντων, να αναμιχθούν, να επέμβουν, να «εκδημοκρατίσουν», να «προστατεύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα» των προστατευόμενων τους, να εκμεταλλευτούν τα φυσικά τους διαθέσιμα, αλλά και να αιματοκυλίσουν χώρες και λαούς.

Κι αυτό, γιατί οι ορεινές και οι γεωγραφικά απομονωμένες ηπειρωτικές και νησιωτικές περιοχές αντικειμενικά αποτέλεσαν και αποτελούν την μόνη οδό διαφυγής προς τη ζωή στους «παραδείσους» της βόρειας Ευρώπης εκατομμυρίων προσφύγων και μεταναστών που προσπαθούν να δραπετεύσουν από το θάνατο, την πείνα, τη δίψα, την καταπίεση και την συνήθως υποθαλάσσια, πολλαπλά ενισχυόμενη αλλά και ικανοποιητικά αποδίδουσα

τρομοκρατία, την οποία οι κάθε τύπου υπεύθυνοι γι' αυτά εξουσιαστές υποτίθεται ότι εξορκίζουν και πολεμούν.

Στην πατρίδα μας, από τον πόλεμο που διέλυσε την Γιουγκοσλαβία πριν από λίγα χρόνια, μέχρι τις ελέω Θεού επεμβάσεις των υπερδυνάμεων του «ελεύθερου κόσμου» και στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στην Παλαιστίνη, στη Συρία και την Βόρεια Αφρική, οι κάτοικοι των βουνών της Ηπείρου και της Μακεδονίας, της Θράκης και των ανατολικών νησιών του Αιγαίου δέχθηκαν, περιέθαλψαν και στήριξαν όσο μπορούσαν, παρά τη φτώχεια, την εγκατάλειψή τους, αλλά και τις συνέπειες της πολυδιάστατης (και όχι μόνο ελληνικής και οικονομικής) κρίσης, εκατοντάδες χιλιάδες προσφύγων και μεταναστών.

Οι σχετικές αλληλέγγυες πολιτικές των δανειστών «εταίρων» μας, (που θα μας έσωζαν από την χρεοκοπία αυξάνοντας εντούτοις και διατηρώντας «βιώσιμο» το δημόσιο χρέος μας στο διηνεκές) ήταν τελικά πομφόλυγες.

Τα ψιχία διεθνούς και ευρωπαϊκής συνδρομής, οικονομικής και τεχνοδιοικητικής, με ατέρμονες γραφειοκρατικές διαδικασίες και καθυστερήσεις εκ μέρους των υπαιτίων, και το κυριότερο, χωρίς καμιά αυτοκριτική τους για την συνεχιζόμενη αδυναμία τους να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που ανέλαβαν με τις σχετικές διεθνείς συμφωνίες, (τις οποίες αυτοί προώθησαν και υπέγραψαν), δεν εμπόδισαν την Ελλάδα να πράξει στο ακέραιο το χρέος της.

4. Τι μπορούμε να προσπαθήσουμε να κάνουμε σήμερα για την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών και των Απομονωμένων περιοχών

Συνεκτιμώντας κι αξιολογώντας τα παραπάνω σε πλανητικό, υπερκρατικό, και εθνικό επίπεδο και σ' όλες τις διαστάσεις τους, προκύπτει καθαρά, ότι δεν έχουμε ανάγκη από ένα καινούριο «μείγμα πολιτικής» που επαγγέλλονται οι μέχρι στιγμής εναλλασσόμενοι στην τοποτηρητικού τύπου μερική, δοτή και επιφανειακά και μόνο δημοκρατική «εξουσία» τους, αλλά και όσοι χωρίς καμιά ή έωλη ιδεολογική υποδομή, μόρφωση, αξιοπιστία και πρόγραμμα είναι έτοιμοι με τα λόγια να μας «σώσουν» και πάλι, εφαρμόζοντάς το.

Και βέβαια δεν μπορούν να μας σώσουν ούτε οι υπερεπαναστάτες στη θεωρία και τα λόγια και ανεπάγγελτοι στην πράξη, κατά δήλωσή τους πιο αριστεροί από τους αριστερούς, αλλά ούτε και τα κατεδαφιστικά των πάντων, δήθεν αντιεξουσιαστικά μορφώματα, που μικραίνουν τις μεγάλες, δημιουργικές, για ένα καλύτερο κόσμο, ιδέες του αναρχισμού, στα όρια μιας μονοδιάστατης επαγγελίας της «βίας στη βία της εξουσίας».

Η ηθική στάση της Αντιγόνης, «η κυριαρχία του ηθικού νόμου του ατόμου» των Στωικών, το όραμα μιας αρμονικής κοινωνίας αλληλεγγύης, εθελοντικής συνεργασίας, αλληλοβοήθειας, ελεύθερων αυτοοργανωμένων και ακαθοδήγητων συλλογικοτήτων, αυτοδιαχειριζόμενων συνεταιρισμών και μια δημιουργική σύνθεση στοιχείων από τις ουσιαστικές συμβολές ιδεών, του Προυντόν, του Μπακούνιν, του Κροπότκιν, του Θόρω, του Μπούκτσιν, του Τολστόι, των ουτοπικών σοσιαλιστών και των βιωμάτων και εμπειριών από συγκεκριμένες δράσεις εναλλακτικών πρωτοβουλιών και κινημάτων, κι ακόμη, στοιχείων από τις πρωτόγονες κομμουνιστικές κοινωνίες και τις αρχέγονες πρακτικές και χριστιανικές διδασκαλίες γονιμοποίησαν την διεπιστημονική και ολιστική έρευνα, μελέτη και λογική και διαλεκτική κριτική ανάλυση του Διεπιστημονικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) του Ε.Μ.Πολυτεχνείου «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» και τα Πρακτικά των Συνεδρίων του Μετσόβιου Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του Ε.Μ.Π., από τις οποίες και πηγάζουν οι αρχές, οι αξίες, η φιλοσοφία, η θεωρία, η μεθοδολογία και οι πρακτικές της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης (Ρόκος 2004, 2007).

Όπως προκύπτει από τις συλλογικές διεπιστημονικές έρευνες (για την Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη όλων των νομών της χώρας αλλά και των Καλλικρατικών Δήμων της Ορεινής Ηπείρου), των μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών του, που είναι προσπελάσιμες στις βιβλιοθήκες του Δ.Π.Μ.Σ. «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» στο Ε.Μ.Π. στην Αθήνα και στο

ΜΕ.Κ.Δ.Ε. στο Μέτσοβο, από τα κάτω πρωτοβουλίες και πρακτικές Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης θα μπορούσαν να δοκιμασθούν καλύτερα και δοκιμάζονται, για αντικειμενικούς λόγους στις ορεινές και τις γεωγραφικά απομονωμένες ηπειρωτικές και νησιωτικές περιοχές (Γεροντέλη 2013, Κώτσιος 2016).

Προϋπόθεση θεμελιακής σημασίας για μια τέτοια εξέλιξη ήταν, είναι και παραμένει ο ρόλος και η ουσιαστική συμβολή μιας ισότιμης δημοκρατικής διαδικασίας παιδείας, ως μόρφωσης και πολιτισμού δασκάλων και μαθητών, για να μπορούν μετά λόγου γνώσης, απ' τα νεανικά τους χρόνια να παίρνουν πρωτοβουλίες, να χτίζουν συνειδήσεις και ν' αποτελούν τους πρωτεργάτες της μόνης δυνατής λύσης ανάπτυξης σήμερα, μια που οι συντριπτικά περισσότεροι από μας έχουμε γευθεί στο πετσί μας τα έξω μας και χωρίς εμάς σχετικά μέτρα «βιώσιμης» και «αιφόρου» σωτηρίας μας από τους αυτοχαρακτηριζόμενους ως ενάρτετους αιώνιους δανειστές μας.

Δηλαδή μιας Άξιας να βιωθεί Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης, μιας Ανάπτυξης δηλαδή ταυτόχρονα και κυρίως πολιτικής, πολιτισμικής και κοινωνικής, οικονομικής και τεχνικής/τεχνολογικής, με υποκείμενα και υλική βάση τους ενεργούς, υπεύθυνους, συνειδητούς, πρωτόβουλους, μορφωμένους πολίτες, παραγωγούς, επιστήμονες, δημιουργούς κι εργαζόμενους και τις ζωντανές, αποφασιστικές κι αποτελεσματικές τοπικές και θεματικές συλλογικότητές τους σε όλα τα επίπεδα.

Συλλογικότητες ενωτικές, χωρίς πια τις (χωρίς νόημα) παλαιολιθικές χωριστικές γραμμές παραδοσιακών αιχμαλωσιών σε χρεοκοπημένα κόμματα και ομογάλακτους, τελικά, νέους σωτήρες, οι οποίοι εφαρμόζουν πιο αποφασιστικά κι αποτελεσματικά τις καταστροφικές επιταγές και συνταγές της Ο.Ν.Ε., της Ε.Ε., του Δ.Ν.Τ., της Ε.Κ.Τ., του ΕSM, του ΕFSM, του Eurogroup, του Ο.Ο.Σ.Α. για «βιώσιμη» και «αιφόρο», νεοφιλελεύθερη οικονομική ανάπτυξη.

Συλλογικότητες νέων, δημοκρατικές και δημιουργικές οι οποίες αντιλαμβάνονται ότι ήρθε πια η ώρα ν' αφήσουμε στην μπάντα μονομανίες κι αλαζονικές ορθοδοξίες της καθ' ημάς μοναδικής αλήθειας και με λογική, διαλεκτική, κι ακαθοδήγητη κριτική ανάλυση και σκέψη να επιχειρούμε γόνιμες επάλληλες συνθέσεις, να αναλαμβάνουμε μετά από ουσιαστική διαβούλευση, αξιοποίηση των δυνατοτήτων όλων των διαθέσιμων διεπιστημονικών μεθοδολογικών και τεχνικών εργαλείων την ευθύνη, στη θεωρία και την πράξη, να πάρουμε τη ζωή μας στα χέρια μας σφραγίζοντας με το συγκεκριμένο απτό, πειστικό κι αξιόπιστο, από τα κάτω, συμμετοχικό, παραγωγικό, πολιτισμικό και πολιτικό παράδειγμά μας, τη δύναμη και τη δυναμική της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης.

Μακριά από τις συνταγές, τις επιταγές, τις χρηματοδοτήσεις «επιλέξιμων δαπανών», τις «δόσεις», τα δήθεν ανταγωνιστικά, αλλά στην πράξη ενσωματωτικά στην κυρίαρχη ιδεολογία του νεοφιλελευθερισμού ερευνητικά προγράμματα ενός ραγδαία ιδιωτικοποιούμενου διεθνώς δημόσιου πανεπιστημίου στην ελκυστική για μονοδιάστατους τεχνοκράτες πανεπιστημιακούς αγκαλιά των συμφερόντων των αγορών, το υπόδειγμα της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης αντιπαραθέτει σε επίπεδο θεωρίας, την πολυσυζητημένη στα εισαγωγικά μαθήματα του Δ.Π.Μ.Σ. του Ε.Μ.Πολυτεχνείου «Περιβάλλον και Ανάπτυξη», αλλά και στις συλλογικές διεπιστημονικές και ατομικές ερευνητικές εργασίες των φοιτητών του αλήθεια και δύναμη της κοινής λογικής ότι:

καμία σκέψη, άποψη, πρόταση, απόφαση, συμφωνία, ενέργεια και δράση ή/και «ανάπτυξη» δεν μπορεί να είναι μόνο οικονομική, μόνο κοινωνική, μόνο πολιτική, μόνο πολιτισμική, μόνο τεχνική/τεχνολογική και μόνο περιβαλλοντική, στο βαθμό που είναι απόλυτα κατανοητές, βιωματικά από κάθε πολίτη, οι πολυδιάστατες αμοιβαίες μεταξύ τους διαλεκτικές σχέσεις, αλληλεξαρτήσεις κι αλληλεπιδράσεις.

Για είκοσι περίπου χρόνια στις εργασίες των συνεργατών του Δ.Π.Μ.Σ. του Ε.Μ.Π. «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» και από το 1995 επτά διεπιστημονικά και διαπανεπιστημιακά συνέδριά μας (<http://www.ntua.gr/MIRC/>, <http://environ.survey.ntua.gr/el/text-for-complete->

[development.html](#)), τεκμηριώνουμε στο πεδίο της ευθύνης μας στο πραγματικά δημόσιο πανεπιστήμιο, ότι π.χ.:

- οι μονοδιάστατες οικονομικές, πολιτικές λιτότητας των πολλών, κάθε μορφής προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής, περικοπών των δημόσιων επενδύσεων, δογματικών αποκρατικοποιήσεων και ιδιωτικοποιήσεων κ.λπ. έχουν αντικειμενικά και αναπόδραστα υφεσιακά αποτελέσματα, τα οποία επηρεάζουν με δραματικές περικοπές τα δημόσια κοινωνικά αγαθά της παιδείας, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας, αλλά και με επιστρέφουσες αλυσιδωτές δυσμενείς επιπτώσεις την ίδια την οικονομία, την οποία υποτίθεται ότι ήθελαν να εξυγιάνουν με την από το 1985 μοναδική αλήθεια της Θατσερικής T.I.N.A. (There Is No Alternative),
- το καπιταλιστικό σύστημα και ιδιαιτέρως η μεταμοντέρνα νεοφιλελεύθερη μετακαπιταλιστική εκδοχή του, συνειδητά, με πράξεις ή παραλείψεις, αφήνει στο απυρόβλητο – παρά τα περί του αντιθέτου διατυμπανιζόμενα – τα υπερκέρδη των υπερπλουσίων οι οποίοι φοροδιαφεύγουν και εισφοροδιαφεύγουν, με τις πολυεθνικές τους επιχειρήσεις προστατευόμενες και κερδοφόρες με τη βοήθεια εξωχώριων εταιρειών, φορολογικών παραδείσων, τοξικών χρηματιστηριακών παραγώγων και κινήτρων για επενδύσεις «για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας» κ.λπ. και έτσι αναδιανέμει όπως πάντα τον κοινωνική πλούτο από τους μη έχοντες, στους αιώνως και αδιαταράκτως έχοντες και κατέχοντες,
- το με δάνεια (και με ευθύνη, σε όλα τα επίπεδα, δανειστών και δανειζομένων) υπερκαταναλωτικό «αναπτυξιακό» μοντέλο υπονόμεισε και υπονομεύει καταλυτικά κάθε δυνατότητα άσκησης δίκαιας κοινωνικής πολιτικής,
- καμία δίκαια κοινωνική πολιτική δεν μπορεί να ασκηθεί από ένα υπερδανεισμένο, μη παραγωγικό και πολυδιάστατα εξαρτημένο οικονομικά, πολιτικά, πολιτισμικά και τεχνικά/τεχνολογικά κράτος,
- καμία τύχη δεν μπορεί να έχει μια μικρή χώρα όταν δεν παράγει ποιοτικά προϊόντα, όταν δεν μπορεί να θρέψει τους πολίτες της, όταν δεν μπορεί να τους εξασφαλίζει μια αξιοπρεπή σε όλα τα επίπεδα ζωή. Κι αυτό βέβαια, είναι ή πρέπει να γίνει πλέον απόλυτα κατανοητό, ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί ερήμην τους, χωρίς την πολλή δουλειά τους, χωρίς την ανάληψη των ευθυνών τους, χωρίς την πολιτική, κοινωνική, πολιτισμική, οικονομική και παραγωγική τους περίσκεψη και ωριμότητα.

Έτσι, οι μικρές τοπικές πολυδιάστατες δημιουργικές εστίες αποφασισμένων να πάρουν τη ζωή στα χέρια τους πολιτών, σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, απαλλαγμένες απ' τα κάθε τύπου βαρίδια του παρελθόντος, δείχνουν ήδη με τις πρωτοβουλίες και το παράδειγμά τους ότι υπάρχει εναλλακτικός δρόμος στις συγκεκριμένες συνθήκες για το ξεκίνημα της απελευθέρωσης της πατρίδας μας, αλλά και του καθενός από μας, από τις δάνειες με το αζημίωτο ευκολίες των «αλληλέγγυων» εταιρών μας, των με αύξηση του δημόσιου χρέους, συνεχώς χρεοκοπούμενων και ανακεφαλοποιούμενων τραπεζών και των α-νόητων, αυτοαναιρούμενων και καταστροφικών συνταγών τους.

Απτά, πειστικά κι ελπιδοφόρα στη θεωρία και την πράξη τους παραδείγματα αποτελούν οι ομαδικές καλλιέργειες, το ξαναζωντάνεμα της κοινοτικής οργάνωσης, οι δημιουργικές συνθέσεις των εξελίξεων της επιστήμης και της διεπιστημονικής έρευνας με την αυτόχθονη παραδοσιακή σοφία, τέχνη και τεχνική, ολοκληρωμένα σχέδια νέας ποιοτικής ζωής ορεινών χωριών όπως η Ανάβρα, πειράματα ολοκληρωμένων αναδασμών με παραγωγική αξιοποίηση κάθε κομματιού διαθέσιμης δημόσιας, κοινοτικής, εκκλησιαστικής και ιδιωτικής γης και του οικιστικού πλούτου της υπαίθρου, εξαγωγικές πρωτοβουλίες συνεταιριστικών σοφά τυποποιημένων και μεταποιημένων ποιοτικών προϊόντων της ελληνικής γης, έξυπνες μέθοδοι και τεχνικές φιλοξενιακού «κοινωνικού τουρισμού» σε όλη τη διάρκεια του χρόνου, σχεδιασμένο πάντρεμα των πρακτικών ασκήσεων των πανεπιστημίων μας με την αντιμετώπιση και λύση χαρακτηριστικών τοπικών προβλημάτων, σχεδιασμός, χάραξη και

υλοποίηση μιας χρήσιμης για τον τόπο μας μεταναστευτικής πολιτικής για αξιοποίηση των δυνατοτήτων των οικογενειών των προσφύγων που ζητούν άσυλο στην Ελλάδα, ξέρουν ή μαθαίνουν ελληνικά και επιλέγουν να ζήσουν με αξιοπρέπεια μια ποιοτική ζωή και να εργασθούν στις ορεινές και απομονωμένες περιοχές κ.λπ.

Μένει στον καθένα από μας, που ελπίζω να έχουμε διδαχθεί από τα λάθη μας να δει τι μπορεί κάνει μόνος ή με πολλούς, αφήνοντας κατά μέρος τις ανέξοδες καταγγελίες και την χωριστική συστράτευση στους «στρατούς» νέων αλλά πανομοιότυπων «σωτήρων» της συστηματικής πολιτικής σκηνής και ακολουθώντας ή και ξεκινώντας μονοπάτια ελεύθερης, ακαθοδήγητης, χειραφετημένης, αυτοοργανωμένης συνεταιριστικής δράσης στ' αχνάρια μιας αξίας να βιωθεί ζωής και ανάπτυξης.

Σημειώσεις

1. Οι Ομάδες Πίεσης (Lobbies) υποκαθιστούν πλέον κατά κοινή παραδοχή τη δημοκρατία και τις δημοκρατικές διαδικασίες σε όλα τα πεδία της Κοινοτικής ζωής, όπως αυτά καθορίζονται από τις παντοδύναμες γραφειοκρατίες των Βρυξελλών και των πολυποίκιλων θεσμικών και άτυπων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κ.λπ.

Οι συνηθέστατα στην ουσία συστημικές Non Governmental Organizations (N.G.O.) κυβερνητικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (M.K.O.) απ' την άλλη μεριά, (με αυτονοήτως προφανείς εξαιρέσεις), δίνουν «λύσεις» επικοινωνιακού κυρίως χαρακτήρα, στα μνημονιακά χρόνια αυστηρής λιτότητας και δραματικού περιορισμού των δυνατοτήτων χρηματοδότησης των δομών των κοινωνικών αγαθών της παιδείας, της υγείας, της ασφάλισης και των δημόσιων επενδύσεων,

Με πιστοποιημένο ή μη, διεθνικό ή κρατικό συμβουλευτικό ή και εκτελεστικό καθεστώς αναλαμβάνουν και φέρνουν εις πέρας ειδικές αποστολές, προγράμματα και δράσεις που αποφορτίζουν από ευθύνες, ή δικαιολογούν αμφιλεγόμενες συστημικές πρακτικές (<http://ngonewsbd.com/> και <http://www.un.org/>).

2. Στην πολυσήμαντη διαδικασία μετάβασης του Ελληνικού Συντάγματος του 1975, το οποίο σηματοδοτεί την απελευθέρωση της λαϊκής κυριαρχίας από τα δεσμά της δικτατορίας, στην Ευρωπαϊκή πορεία της χώρας, εμφιλοχωρεί, όπως άλλωστε και σ' όλη την τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα ο ιός της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας μέσω του Δούρειου Ίππου της εύηχης «βιώσιμης» ή «αειφόρου» (sustainable development) ανάπτυξης.

Έτσι, στο Άρθρο 24, παράγραφος 1, του εξαιρετικά προοδευτικού Συντάγματος της Ελλάδας του 1975/1986 (το οποίο διαμορφώθηκε με απόλυτα δημοκρατικές διαδικασίες και με ουσιαστικότητα τη συμβολή, όχι μόνο των ωριμότερων μετά τη δικτατορία πολιτικών κομμάτων, αλλά και από τα κάτω, των δυναμικότερων νεολαϊστικών, κοινωνικών και επιστημονικών φορέων και οργανώσεων με δημοκρατικά εκλεγμένες διοικήσεις (Πανεπιστήμια, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών, Ε.Μ.Ε., Ε.Ε.Φ., Ε.Ε.Χ. κ.λπ.) που μέλη τους εναντιώθηκαν ενεργά και αντιστάθηκαν στο ξενοκίνητο δικτατορικό καθεστώς), αναφέρεται ότι:

«Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξή του το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων.»

Στο ίδιο όμως Άρθρο 24 (παράγραφος 1), το Σύνταγμα της Ελλάδας, με την αναθεώρησή του με το Ψήφισμα της 6^{ης} Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Βουλή των Ελλήνων 2005), γίνεται (α) η θετική προσθήκη :

εκτός από «υποχρέωση του Κράτους», η προστασία του περιβάλλοντος να αποτελεί και «δικαίωμα του καθενός»,

αλλά και (β):

η απολύτως αρνητική και ατεκμηρίωτη προσθήκη στο ότι το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα «στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας».

της νεοφιλελεύθερης δηλαδή αρχής της νεοφιλελεύθερης πλέον Ευρώπης.

Ο κάθε νοήμων συνειδητός πολίτης αξιοποιώντας την βιωματική εμπειρία του και την κριτικής του σκέψη μπορεί εύκολα να αντιληφθεί πλέον χωρίς βοήθεια και αναφορές τεκμηρίωσης την απόλυτη αντιφατικότητα της προσθήκης αυτής με το άρθρο 5 (παράγραφος 1) και 106 (παράγραφος 1 και 2) του Συντάγματος:

Άρθρο 5 (παράγραφος 1)

«Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.»

Άρθρο 106 (παράγραφος 1)

«Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας.

Λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, από την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ή υποθαλάσσια κοιτάσματα, για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και την προαγωγή ιδίως της οικονομίας των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών.»

Άρθρο 106 (παράγραφος 2)

«Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας.»

3. Η διεκδίκηση των κινήτρων, επιδοτήσεων, χρηματοδοτήσεων, επιχορηγήσεων και υπαγωγών στους δικαιούμενους φορείς των σχετικών καταλόγων όλων των προηγούμενων αλλά και του νέου «Αναπτυξιακού Νόμου» του 2016 δημιουργεί οξύτατες αντιπαλότητες μεταξύ των δυνάμει κοινωνικών εταίρων της νέας κοινωνικής επιχειρηματικότητας, τις οποίες θα επιχειρήσουν όπως και στο παρελθόν να διευθετήσουν ή και να μονοπωλήσουν στρατιές «γραφείων συμβούλων» και οι πάντα παρούσες και διαρκώς ανακεφαλαιοποιούμενες, σε βάρος των φορολογουμένων πολιτών και του δημοσίου, συστημικές τράπεζες.

Ποτέ κανείς, καμιά κυβέρνηση και κανένας ερευνητικός φορέας ή σοβαρό και αξιόπιστο πολιτικό κόμμα δεν αποπειράθηκαν να αξιολογήσουν το έργο και τα αποτελέσματα, αλλά και να καταλογίσουν ευθύνες σε όσους χρηματοδοτήθηκαν παχυλά για την «διαβίου εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση κ.λπ.», μέσω τέτοιων γραφείων, των ευνοούμενων «επιστημονικών συνεργατών» τους, αλλά και πάντα συγκεκριμένων ειδικών κυβερνητικών δήθεν Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

4. Από το Τέλος του Πανεπιστημίου (;) ή Το Πανεπιστήμιο στην Εποχή της "Λευκής Βίβλου"» (Ρόκος 1997), (που συμπεριλήφθηκε και στα κείμενα «Από τη "Βιώσιμη" ή "Αειφόρο" στην Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη» (Ρόκος 2003)), αλλά και από τα προηγούμενα και επόμενα σχετικά κείμενά μου (<http://drokos.webnode.gr/>), ξεκινώντας από την προσπάθειά μου διά μέσου των γραμμών κριτικής των ευρωπαϊκών κειμένων «Λευκό Βιβλίο, Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα, Απασχόληση. Οι προκλήσεις και η αντιμετώπισή τους για την μετάβαση στον 21^ο αιώνα» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 1994) και

«White Paper on Education and Training. Teaching and Learning. Towards the Learning Society» (European Commission 1995), τα οποία συνέδεαν πολυδιάστατα τα θέματα «εκπαίδευσης» και νεοφιλελεύθερης ανάπτυξης, απαξίωσαν την δημοκρατική διαδικασία της παιδείας ως μόρφωσης και πολιτισμού ελεύθερων, συνειδητών, πρωτόβουλων και δημιουργικών, ενεργών και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών, μετατρέποντάς την σε ταχύρρυθμη ευέλικτη πρακτική κατάρτιση των κάθε φορά απαιτούμενων αναλώσιμων μεσαίων στελεχών των επιχειρήσεων.

Αναφορές και άλλη σχετική βιβλιογραφία

- Γεροντέλη Α., [“Πρωτοβουλίες αλληλέγγυας, συνεργατικής, ανταλλακτικής οικονομίας. Μια εναλλακτική λύση στην πολυδιάστατη κρίση”](#)», στο 7^ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. “Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη στην Ελλάδα στα χρόνια της πολυδιάστατης κρίσης”, 12-15 Σεπτεμβρίου 2013
- Γεροντέλη Α., Δολόγλου Α., Δοντά Α., Γιαννακοπούλου Στ., Γαλανού Ε. και Ρόκος Δ., [“Συγκρότηση βάσης δεδομένων για τους τοπικούς πολιτισμούς των ορεινών περιοχών της Ελλάδας και την αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτησή τους με το φυσικό ορεινό περιβάλλον”](#)», 6^ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών», ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π., Μέτσοβο, 16-19 Σεπτεμβρίου 2010.
- European Commission, “White Paper on Education and Training. Teaching and Learning. Towards the Learning Society”, Luxembourg: OOEPEC, 1995.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Λευκό βιβλίο: Ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα, απασχόληση: Οι Προκλήσεις και η Αντιμετώπισή τους για την Μετάβαση στον 21^ο Αιώνα», Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες, 1994.
- Hilary J., “Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων”, Rosa Luxemburg Stiftung, Βρυξέλλες, 2015.
- Ηνωμένα Έθνη, “Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων”, Γενεύη, 1951.
- Koroneos C. J. and Rokos D., [“Sustainable and Integrated Development—A Critical Analysis”](#), Sustainability, 4: 141-153, 2012. doi:10.3390/su4010141.
- Kotsios V., “LISADEMAS. A life satisfaction decision making system for integrated community development planning”. “In the Handbook of Community Well-Being”. Phillips R. & Wong C. (editors). International Handbook of Quality of Life series. Springer 2017.
- Kotsios V., [“Integrated development planning in mountainous areas. The case of Konitsa Greece”](#). “Mountain Science”. Vol. 13, Issue 1, 2016, pp 169-182
- Κώτσιος Β. και Δημοπούλου Ε., [“Ολοκληρωμένη διερεύνηση των ζητημάτων ανάπτυξης και περιβάλλοντος σε ορεινές περιοχές. Η περίπτωση του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων”](#). 7ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό συνέδριο του ΕΜΠ και του ΜΕΚΔΕ του ΕΜΠ. “Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη στην Ελλάδα στα χρόνια της πολυδιάστατης κρίσης”, Μέτσοβο 12-15 Σεπτεμβρίου, 2013.
- Μιχαηλίδου Ε. και Ρόκος Δ., [“Κριτική Ανάλυση της Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Ορεινές Περιοχές”](#)», 6^ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών», ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π., Μέτσοβο, 16-19 Σεπτεμβρίου 2010.
- Μιχαηλίδου Ε. και Ρόκος Δ., [“Πολιτική Γης για την Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών στους Τομείς της Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασοπονίας”](#)», Πρακτικά 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές. Θεωρία και Πράξη», Ε.Μ.Πολυτεχνείο – Δήμος Μετσόβου, 7-10

- Ιουνίου 2001, Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου, Μέτσοβο, Επιστημονική Επιμέλεια Καθ. Δ. Ρόκος, Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα, σελ. 209-250, 2004.
- Παπαδημάτου Α. και Ρόκος Δ., “«Βιώσιμη» και Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές της Ελλάδας και του Κόσμου”, Πρακτικά 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών. Θεωρία και Πράξη», Ε.Μ.Πολυτεχνείο – Δήμος Μετσόβου, 7-10 Ιουνίου 2001, Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου, Μέτσοβο, Επιστημονική Επιμέλεια Καθ. Δ. Ρόκος, Εναλλακτικές Εκδόσεις, 2004, Αθήνα σελ. 141-171, 2004.
- Ρόκος Δ., Κείμενα για την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη, το Ολοκληρωμένο Αναπτυξιακό Κτηματολόγιο, την Πολιτική Γης, την Γεωπολιτική, τις Ολοκληρωμένες Αποδόσεις της Φυσικής και Κοινωνικοοικονομικής Πραγματικότητας, τους Ολοκληρωμένους Αναδασμούς, την Παιδεία, την Έρευνα και την Τεχνολογία κ.λπ., <http://drokos.webnode.gr/>
- Ρόκος Δ., “To whom it may concern: Πηγαίνοντας "ισοτίμως" προς τον Ιούνιο του 2015”, 2015.
- Ρόκος Δ., “Μια απόπειρα να απαντηθούν με αξιοπιστία πέντε θεμελιώδη ερωτήματα για την Ανάπτυξη”, Εκδήλωση Περιοδικού ‘Αρδην’, Αθήνα, 9 Απριλίου 2014.
- Ρόκος Δ., “Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στην Ελλάδα στα χρόνια της πολυδιάστατης κρίσης. Αίτια, Ευθύνες, Προτάσεις, Μέτρα, Δράσεις και Προοπτικές”, Εναρκτήρια Ομιλία στο ομότιτλο 7ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π., ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π., Μέτσοβο, 12 έως 15 Σεπτεμβρίου 2013
- Ρόκος Δ., “Μπορούν να υπάρξουν βιώσιμα μοντέλα ανάπτυξης στις ορεινές περιοχές στον αστερισμό της "βιώσιμης" ανάπτυξης; Η θεωρία και η πράξη της Αξιοβίωτης Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης”, Προσκεκλημένη εισήγηση, “Ελληνογερμανικό Αναπτυξιακό Συνέδριο” του Ιδρύματος Μεσογειακών Μελετών και του Ιδρύματος Fridrich Ebert, Ιωάννινα 14-15 Ιουνίου 2013.
- Ρόκος Δ., “Η ολική πλανητική κρίση, η ελληνική εμπειρία και η ανάγκη για ριζική ανατροπή των κυρίαρχων "αναπτυξιακών" στερεοτύπων”, Ουτοπία, τ. 96, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2011, σελ. 183-200 και Τετράδια, τ. 61, Χειμώνας-Άνοιξη 2012, σελ. 117-134, 2012.
- Ρόκος Δ., “Παιδεία, Έρευνα, Τεχνολογία. Από το Χτες στο Αύριο”, Εναρκτήρια Ομιλία στο 5ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. «Παιδεία, Έρευνα, Τεχνολογία. Από το Χτες στο Αύριο», Μέτσοβο, 27-30 Σεπτεμβρίου 2007, Εκδόσεις Ε.Μ.Π., Αθήνα, 2011.
- Ρόκος Δ., “Φύση και Πολιτισμός. Θεμέλια, Συλλογικές Πρωτοβουλίες και Δράσεις για μια Ανάπτυξη που αξίζει να ζήσουμε”, Ημερίδα με θέμα: «Τα άφθαρτα νερά και η προβληματική της ανάπτυξης», 4 Ιουνίου 2011, Διεθνές Κέντρο Συγγραφέων και Μεταφραστών Ρόδου, 2011.
- Ρόκος Δ., “Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών στα χρόνια της "κρίσης"” 6^ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών», ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π., Μέτσοβο, 16-19 Σεπτεμβρίου 2010.
- Ρόκος Δ., “Δημόσιο Πανεπιστήμιο. Το τελευταίο οχυρό αντίστασης της κριτικής σκέψης”, Ουτοπία, Τ.92, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2010.
- Ρόκος Δ., “Το δημόσιο Πανεπιστήμιο στα χρόνια της ασυδοσίας των αγορών. Αντιστάσεις και Κερκόπορτες”, Πρακτικά 4^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου Ιστορίας της Εκπαίδευσης “Ιστορία της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης”, Πάτρα 6-8.10.2006, (Μπουζάκης Σ. επιμ.), Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 2008.
- Ρόκος Δ., “Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της Ηπείρου. Προβλήματα, Δυνατότητες και Περιορισμοί”, στο 4ο Διεπιστημονικό Διαπανεπιστημιακό Συνέδριο του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη της Ηπείρου», Συνεδριακό Κέντρο

- Μετσόβου, 23-26 Σεπτεμβρίου 2004. Επιστημονική Επιμέλεια Καθ. Δ. Ρόκος, Εκδοτικός Οίκος Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα, 2007.
- Ρόκος Δ., [“Τα πανεπιστήμια αντιστέκονται στην εμπορευματοποίηση της παιδείας ως θεμελιακού θεσμού μόρφωσης και πολιτισμού”](#), Ουτοπία, Τ. 69, Μάρτιος – Απρίλος 2006.
- Ρόκος Δ., [“Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Διαλεκτικές σχέσεις και διεπιστημονικές προσεγγίσεις”](#), Συλλογικός τόμος. Εισαγωγή-επιμέλεια Δ. Ρόκος. Εναλλακτικές εκδόσεις, σελ. 255, Αθήνα, 2005.
- Ρόκος Δ., [“Νόμος Πλαίσιο 1268/82. Πριν, Κατά και Μετά Είκοσι Έτη”](#), Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2003.
- Ρόκος Δ., [“Από τη “Βιώσιμη” ή “Αειφόρο” στην Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη”](#), Εκδ. Οίκος Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα, 2003.
- Ρόκος Δ., [“Το Τέλος του Πανεπιστημίου \(;\) ή Το Πανεπιστήμιο στην Εποχή της “Λευκής Βίβλου”](#)”, Ουτοπία, τ. 24, σελ. 107-127, Αθήνα, 1997 και στο Ρόκος Δ., [“Από τη “Βιώσιμη” ή “Αειφόρο” στην Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη”](#), Εκδ. Οίκος Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα, 2003.
- Ρόκος, Δ., [“Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις ορεινές περιοχές. Θεωρία και πράξη”](#), Πρακτικά 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών. Θεωρία και Πράξη», Ε.Μ.Πολυτεχνείο – Δήμος Μετσόβου, 7-10 Ιουνίου 2001, Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου, Μέτσοβο, Επιστημονική Επιμέλεια Καθ. Δ. Ρόκος, Εναλλακτικές Εκδόσεις, σελ. 79-140, Αθήνα, 2004.
- Ρόκος Δ., [“Αλλαγή στην Παιδεία. Παιδεία για την Αλλαγή”](#), Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1981.
- Ρόκος Δ., [“Κτηματολόγιο και Αναδασμός, Πολιτική Γης. Κείμενα έρευνας και διδασκαλίας”](#), Εκδόσεις Ν. Μαυρομμάτης και Σια ΕΠΕ, 1979, Αθήνα.
- Σμπώκος Γ., “Η επινόηση της αειφορίας”, Εκδόσεις Οκτώ, Αθήνα, 2015.
- United Nations Development Programme, "Human Development Report 2003. Millennium Development Goals: A compact among nations to end human poverty", Oxford University Press, Oxford, 2003.
- United Nations Development Programme, "Human Development Report 2002. Deepening Democracy in a Fragmented World ", Oxford University Press, Oxford, 2002.
- United Nations Development Programme, "Human Development Report 2001. Making New Technologies Work for Human Development", Oxford University Press, Oxford, 2001.
- United Nations Development Programme, "Human Development Report 1999. Globalization with a Human Face", Oxford University Press, Oxford, 1999.

The holistic real reality and Integrated Development of Mountainous and Geographically Isolated Regions Today

D.Rokos, Emeritus Professor of the N.T.U.A.
M.I.R.C of the N.T.U.A.

N.T.U.A Interdisciplinary Programme of Postgraduate Studies "Environment and Development"

Abstract

In this study, using Integrated Survey methodologies and techniques for the accurate and reliable description of the natural and socio-economic reality of the mountainous and geographically isolated regions, we analyze the particular characteristic conditions of their whole environment, the life and work of people living in mountainous and geographically isolated mainland and island regions, as well as the multidimensional relations, interdependencies and interactions of those areas with their neighboring regions, at the national, regional and international level, as these are crucially determined by the political, social, economic, cultural and technical/technological dimensions of their respective holistic real 'reality'.

The dominance of the neoliberal ideology and policies in the last thirty years, as this is manifested, at a global scale, in theoretical texts, institutional and legislative initiatives but also in governmental plans, decisions, programs, agreements and practices, was achieved via the Trojan horse of the "sustainable" economic (and only for elite) growth|development, which has subjugated and still subjugates – however, only temporarily, I try to document – politics, society, culture, civilization, technology and the environment, through the interdependent interests of the financial system, multinational firms, greedy banks and markets and their "skilful technicians".

For obvious reasons, mountainous and geographically isolated regions, cannot possibly interest the markets, unless this concerns the wild/uncontrolled and without any principle predatory exploitation of their obvious "comparative" advantage—that is, their unique beauty and their potentially inexhaustible and to a large degree unexplored ark of their natural resources.

And this, under the extremely 'favorable' for them conditions of the continued abandonment of these regions from the youth and the rest of its residents, as a result of the overconsumption "development" model, which has prevailed after the Second World War.

The "attractiveness" and neoliberal "branding" of mountainous and geographically isolated regions, but also their propagandistic management as symbols, from a rapidly underfunded, discredited, privatized and commercialized public education with the responsibility of both supposedly progressive "all weather" intellectuals as well as increasingly uneducated but well-specialized in their narrow disciplines of "sustainability" fans academics, will in practice contribute to their total destruction, from ambitious predator-"investors" who, based on borrowed -never their own- funds, will bring "development", "new jobs" and modern ways of living in every region of our mountains and islands.

On the other hand, based on the extensive Integrated and documented Survey and analysis of the quantitative and qualitative elements which constitute the whole real "reality" of these regions, it can be concluded that the situation, the qualities and the sizes of mountainous and geographically isolated regions constitute the optimal conditions for their Integrated Development. A development outside of the established system, driven by free democratic movements, initiatives, plans, programs, cooperatives and bottom-up actions, of

interdisciplinary teams of residents and emigrants, scientists who love their native region, but also of producers, creators workers and refugees who consciously select to stay, live and work in these areas.

It can be proven, logically and dialectically, that the principles, values, philosophy, theory, methodology, praxis and examples of Worth-Living Integrated Development, which tie interdisciplinarity with documented analytical and critical thought, indigenous knowledge and wisdom, traditional arts/techniques and the collective action of free, well educated, active, responsible and conscious citizens and workers, can “potentially” give solutions for the real development of mountainous and isolated regions (and beyond them), in harmony and with respect to human life and dignity and to the environment as a whole.

A number of utterly necessary conditions for such processes are identified and founded on the power and the dynamics of education, as knowledge and culture, and as a priceless social good. An education which constitutes a unifying demand and action for all those who perceive, actually mean and fight for it, as the only reliable and safe fundamental infrastructure for social change (Rokos 1981, 1997, 2003, 2006, 2008, 2010, 2011).